

Бондаренко С.О.,
студентка 3-го курсу спеціальності «соціальна робота», факультету соціології та управління
Запорізького національного університету
Наук. кер.: доктор філософських наук,
професор кафедри соціології Запорізького національного університету **Скворець В.О.**

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ФАКТОР СТАБІЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Трансформаційні зміни пострадянського періоду в Україні характеризувалися політичною, економічною та соціальною нестабільністю. Однією з основних проблем суспільного розвитку сучасної України є суперечність між інтересами розбіжності між правлячих класів та необхідністю задоволення елементарних потреб населення країни. Без вирішення цієї суперечності сталий та довготривалий розвиток суспільства неможливий.

Сталий розвиток це встановлення певного балансу між потребами сучасного людства та захистом інтересів майбутнього. Термін "сталий розвиток" є офіційним українським відповідником англійського терміну "sustainable development", дослівний переклад якого з урахуванням контексту може бути "життєздатний розвиток", а розширене його тлумачення "всебічно збалансований розвиток".

Вивчення питань щодо впровадження концепції сталого розвитку займалися С.А. Декало, А. М. Вергун, І. О.Тарасенко, М.А. Лепський, І.В. Дударева та інші.

Сталий розвиток – це керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибрати найбільш оптимальний.

Концепція сталого розвитку є триединою та включає в себе:

- основні вимоги до збереження навколишнього середовища;
- оптимальне використання обмежених ресурсів;
- запровадження соціальної справедливості.

Щодо останньої складової парадигми сталого розвитку, то її основою є орієнтація на збереження стабільності суспільних та культурних систем, зменшення напруги в суспільстві. Велике значення для забезпечення такого вектору розвитку має справедливе розподілення національного багатства між вразливими верствами населення, плюралізм думок, толерантність у стосунках між людьми, збереження культурної спадщини.

Справедливе розподілення благ між людьми включає в себе і гідну заробітну плату. Оплата праці має повністю компенсувати витрати на відновлення здоров'я, погіршеного в робочому процесі. Окрім цього основною метою налагодження соціального благополуччя є поліпшення середовища існування, забезпечення одержання усіма медичної допомоги, збільшення тривалості життя в цілому.

Роль заробітної плати як фактору забезпечення сталого розвитку українського суспільства досі залишається малодослідженою.

Мета статті – дослідити роль заробітної плати як фактору сталого розвитку суспільства.

На сьогоднішній день в Україні, станом на 1 січня 2016 року, встановлена мінімальна заробітна плата в розмірі 1378 грн., а мінімальний прожитковий мінімум для працюючих 1330 грн. З 1.05.16 відповідно 1450 грн. та 1399 грн. З 01.12.16 заробітна плата дорівнює 1600 грн., а прожитковий мінімум 1544 грн. Основуючись на такі данні можна зробити висновок, що певна частина населення країни не в змозі задовольнити свої елементарні потреби. За оцінками фахівців Державної служби статистики мінімальну заробітну плату в 2015 році отримували 11,3 % населення, а мінімальний прожитковий мінімум мали 2,5 млн. осіб, що становить 6,4 % населення України.

Як бачимо, в українському суспільстві заробітна плата не задовольняє потреби значної частини населення, не сприяє формуванню середнього класу, а значить забезпеченню соціальної стабільності суспільства.

Вирішення даної проблеми має бути у пріоритеті для держави, тому, що рівень життя населення в більшості випадків залежить від розміру заробітної плати, яка є основним джерелом грошових доходів та витрат найманих працівників. Фахівці довели, що заробітна плата виконує такі функції:

- 1) відтворення робочої сили;
- 2) мотивація трудової діяльності;
- 3) регулювання ринку праці;
- 4) забезпечує однакову плату за однакову роботу;
- 5) стимулювання ресурсозбереження та підвищення ефективності виробництва.

Україна, згідно до Конституції, є соціальною державою. У офіційному тлумаченні положень статті 1, що дав конституційний Суд, Україна як соціальна держава визнає людину найвищою соціальною цінністю, розподіляє суспільне багатство згідно з принципом соціальної справедливості та піклується про зміцнення громадянської злагоди у суспільстві.

Головний закон нашої держави зазначає, що влада бере на себе цілий комплекс загальнонаціональних функцій із забезпечення гідного життя людини.

В умовах демократизації суспільних відносин важливого значення набувають відносини соціального партнерства, що передбачають узгодження інтересів роботодавців і найманих працівників, зокрема, і у сфері оплати праці.

Завдання держави із регулювання трудових відносин в Україні полягає у створенні за участю роботодавців та найманих працівників ефективної системи соціального партнерства та запровадженні справедливої оплати праці. У даному випадку держава відіграє кілька важливих ролей: власника, роботодавця, законодавця, арбітра та посередника.

Як законодавець, держава повинна гарантувати дотримання законодавства у сфері соціально-трудова відносин, що врегульовуються Конституцією України, Кодексом законів України про працю, Законами України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», «Про колективні договори і угоди», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про оплату праці» та інші.

Як арбітр держава уповноважує свої виконавчі органи організувати взаємодію з профспілками та асоціаціями роботодавців.

Як власник засобів виробництва органи державної влади виступають як роботодавці, і, відповідно, виконують характерні для роботодавців функції (зокрема, укладання і виконання колективних договорів).

Як роботодавець держава в особі адміністрації державних підприємств поряд з іншими роботодавцями бере участь у ринковій конкуренції.

Окрім усього, діючи на сьогодні в Україні ставки прибуткового податку гальмують зростання заробітної плати, через що трудові прибутки, які в нормальній ситуації мають виражатися у формі оплати праці, стають «тіньовими». Приведення податкового законодавства у відповідність до вимог часу дасть змогу знизити податковий прес на підприємства і забезпечити можливість збільшення фонду оплати праці.

У листопаді 2015 року був затверджений проект нового Трудового Кодексу України, у якому серед інших принципів регулювання трудових відносин зазначається гарантування працівникам своєчасна та в повному розмірі виплата заробітної плати, мінімальна заробітна плата на рівні, необхідному для забезпечення достатнього життєвого рівня для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Таким чином, аналіз ролі заробітної плати в українському суспільстві засвідчує, що державою створено сучасні законодавчу базу в цій сфері, але в реальному житті України заробітна плата не є фактором стабілізації суспільства. Для того, щоб забезпечити реалізацію змін у цій сфері необхідно запровадження нового Трудового Кодексу зорієнтованого на концепцію стабільного розвитку.